

U16

Rapportage monitoring

November 2022

Deel I: Bestuurlijke deel rapportage

Inhoud

Deel I: Bestuurlijke samenvatting

- Aanleiding en doel
- Algehele voortgang RES U16
- Van zoekgebied naar vergunning
- Zon op dak
- Warmte
- Participatie

Aanleiding en doel

Aanleiding

- In de RES 1.0 en het Regionaal Uitvoeringsprogramma is afgesproken dat de voortgang binnen de RES U16 twee keer per jaar wordt gemonitord. Dit noemen we (bestuurlijke) ijkmomenten. Hiermee brengen we halfjaarlijks in kaart of de RES U16 op koers is om de doelstellingen in 2030 te behalen.
- Deze rapportage is het resultaat van het tweede monitoringsmoment in 2022 waarvan de uitkomsten in de Stuurgroep worden besproken op **30 november**. Deze monitor biedt de inhoudelijke basis voor het RES-voortgangsdokument in het voorjaar van 2023 wordt voorbereid.
- De peildatum voor deze monitor is **1 oktober 2022**. Alle ontwikkelingen die nadien hebben plaatsgevonden komen aan bod bij het volgende ijkmoment (juni 2023).

Doel monitor

Het doel van deze monitor is vierledig:

1. **Gezamenlijke kennisbasis:** Het verzamelen en presenteren van transparante en herleidbare informatie over de voortgang van de RES versterkt de gezamenlijke kennisbasis binnen de netwerkorganisatie.
2. **Inzicht in voortgang:** De monitor geeft een beeld over de voortgang van het behalen van de 1,8 TWh. Daarnaast geeft de monitor inzicht in aanvullende kwalitatieve informatie, zoals de uitwerking van zoekgebieden in ruimtelijk beleid en de wijze waarop wordt geparticipeerd.
3. **Identificeren kansen en knelpunten:** Op basis van de uitkomsten van de monitor worden kansen en knelpunten binnen de verschillende inhoudelijke thema's bepaald.
4. **Input voor netimpact en programmeren:** Informatie die met deze monitor is opgehaald is verwerkt in de afstemmingstool voor zoekgebieden. Gemeenten kunnen hiermee op deelnetniveau hun projecten of zoekgebieden afstemmen in capaciteit en in de tijd. Zo kunnen we op deelnetniveau programmeren met als doel optimaal gebruik te maken van schaarse ruimte op het net.

Voortgang RES U16 (1): algehele voortgang

Coalitie- en raadsakkoorden

Medio maart vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Een aantal wethouders die deelnamen aan de Stuurgroep zwaaiden af, een aantal is er nieuw bijgekomen en een aantal is blijven zitten. Los van de reeds gemaakte afspraken in de RES 1.0 zit elke wethouder met een nieuwe opdracht voor de komende vier jaar. Een beknopte analyse van de teksten in de gemeentelijke coalitieakkoorden is uitgevoerd met daarin drie inzichten (mogelijk is al e.e.a. verouderd door ontwikkelingen sindsdien):

- **Eigen kwantitatieve bijdragen:** Er wordt door gemeenten vastgehouden aan de eigen gemeentelijke bijdragen aan het bod van de RES 1.0. Wel zien we verschuivingen in concrete projecten en processtappen.
- **Zon:** In een aantal gemeenten wordt zonneladder als uitgangspunt genomen. Er is in gemeenten aandacht voor stimuleren van zon op dak. Dit gaat in het algemeen niet ten koste van zon op veld, met uitzondering van Stichtse Vecht.
- **Wind:** In een aantal gemeenten wordt onderzoek gedaan naar aanvullende windplannen (De Bilt, Nieuwegein). In het coalitieakkoord van Bunnik wordt ruimte gegeven voor onderzoek naar aanvullende windplannen. In Zeist zijn er windplannen uitgesteld t.o.v. RES 1.0. In IJsselstein zijn grote turbines uitgesloten. In Houten wordt de vergunningprocedure voor Goyerbrug opnieuw doorlopen.

Winddossier

Op 21 september is in de PS van provincie Utrecht een besluit genomen over de Tussenbalans. Hierin hebben de Staten o.a. besloten dat er in de provincie 1 TWh aan wind op land gerealiseerd dient te worden en dat elke gemeente tot 1 december de tijd heeft om een collegebesluit te nemen over het onderzoeken van extra mogelijke windlocaties. Indien de aanvullende plannen niet optellen tot 1 TWh, bereidt de provincie voor om de eigen aanwijsbevoegdheid in te zetten. Hiervoor stelt de provincie een plan van aanpak op voor een PlanMER naar extra windlocaties in de regio.

PlanMER

Deze zomer is door het NP RES vastgesteld, en onderschreven door minister Jetten, dat de RES 2.0 bijna altijd plan MER plichtig is als het nieuwe kaders bevat. Dit is een gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2023. De doorlooptijd van een plan MER is al snel langer dan een jaar, zeker in een samenwerking van 21 partijen zoals de RES U16. Het NP RES heeft hierop de planning aangepast. Iedere twee jaar wordt een RES Voortgangsdokument verwacht. Nieuwe of aangepaste kaders kunnen worden vastgelegd in de RES Herijking op een moment dat goed aansluit bij de ontwikkeling binnen de eigen RES. Aan het besluit over de RES Herijking van de U16 moet een plan MER voorafgaan.

Een richtinggevend besluit van de Stuurgroep is noodzakelijk om de plan MER voor de RES U16 goed voor te bereiden. De windwens van de provincie geeft extra urgentie om regionaal richting te bepalen. Tijdige afstemming helpt namelijk om onnodige dubbeling in onderzoek te voorkomen en om het voor inwoners, organisaties en bedrijven in communicatie en participatie niet complexer te maken dan nodig. Met een voorstel dat voorligt op 30 november geeft de Stuurgroep richting wanneer u de plan MER wilt doorlopen, hoe deze samenhangt met de plan MER van de provincie en of zij zich wilt voorbereiden op een mogelijke toekomstige vraag voor een grotere opgave.

Voortgang RES U16 (2): algehele voortgang

Stand van zaken omgaan met netcongestie

Nog altijd is er netcongestie voor teruglevering van elektriciteit op het TenneT-net. Dit is ook van invloed op de aansluitbaarheid van grotere zon- en windprojecten op het Stedin-net. Daarnaast groeit het risico op knelpunten aan de vraagzijde, o.a. door de snelle elektrificatie van bedrijventerreinen als gevolg van de hoge gasprijzen. We zien de volgende ontwikkelingen:

- **Congestiemanagementonderzoek:** De uitkomst van het onderzoek verschijnt 17 november en wordt door TenneT toegelicht met een webinar die te volgen is voor ambtenaren en bestuurders. Ten tijde van schrijven van dit stuk, zijn de uitkomsten van het onderzoek nog onbekend.
- **Versnellen ruimtelijke procedures:** De GS van de provincie heeft in september een startnotitie vastgesteld met hierin een eerste verkenning naar 'Integraal programmeren in het energiesysteem'. Hiermee voornemt de provincie o.a. ruimtelijke procedures rondom de uitbreiding van elektriciteitsstations- en tracés te versnellen.
- **Innovatiepilots:** Ondertussen is een gezamenlijk initiatief van de provincie en Stedin om pilots rondom innovatie op te richten. Hier kan geëxperimenteerd worden met innovatieve oplossingen om het net te ontlasten (bijv. achter-de-meteroplossingen)
- **Netimpactanalyse:** Alle regionale netbeheerders zijn dit najaar bezig om de plannen in de RES'en door te rekenen en de impact hiervan te bepalen op het regionale net. Ook Stedin is hiermee bezig en hieruit zal blijken hoe wisselingen van onderbouwings van het bod van invloed zijn op de inpasbaarheid hiervan. Hieruit zullen ook toekomstige knelpunten aan de vraagzijde inzichtelijk worden.

OER: gefaseerde start tracés 2022-2024

De ontwikkeling van twee tracés zijn inmiddels gestart in onze regio: de A28 (Utrecht-Amersfoort) en A2 Noord (Utrecht-Holendrecht). Door OER is de volgende planning voorgesteld voor de overige tracés: Begin 2023: A12 oost en west en A1 (RES A'foort), medio 2023: A2 zuid en voorjaar 2024: A27 noord en zuid. Dit wordt met een aparte memo voorgelegd aan de Stuurgroep.

Nieuwe methodiek NP RES laat de voortgang zien van ruimtelijke procedures op regionaal en gemeentelijk niveau

Het begrippenkader van NP RES is een nieuw systeem dat de voortgang van regio's in de realisatie van hun bod op vergelijkbare manier toont. Dit systeem is nog in ontwikkeling. In overleg met NP RES en provincie Utrecht zijn de overzichten met nieuwe methodiek opgesteld en getoond in deze rapportage. Hierdoor lijkt het alsof er dit jaar een groter gedeelte van het bod in de pijplijn is beland. Dit is echter maar in beperkte mate het geval, en eerder een definitiekwestie. De pijplijn is in vanaf nu in vijf fasen onderverdeeld, namelijk voortraject, RO-procedure, vergunningsaanvraag, vergunningverlening en subsidieaanvraag en bouw. Op pagina 7 krijgen deze onderdelen van de pijplijn een 'realisatiegraad' toegekend. Hoe verder in de pijplijn, hoe groter de realisatiegraad. Hiermee wordt nog inzichtelijker hoe ver de totale ambitie is geconcretiseerd in projecten.

Voortgang RES U16 (3): algehele voortgang

De onderbouwing van het bod (incl. zon op dak) is iets gegroeid, maar in het algemeen hetzelfde als in het voorjaar. De kleine groei is te danken aan een hogere bijdrage van De Bilt (zon op veld) en een nieuw project in Nieuwegein. De onderbouwing van het bod telt momenteel op tot 1,89 TWh.

Door het toepassen van nieuw begrippenkader krijgt de pijplijn nu meer detail. Er zijn ook meer projecten in de pijplijn geland en er heeft voortgang binnen de pijplijn plaatsgevonden.

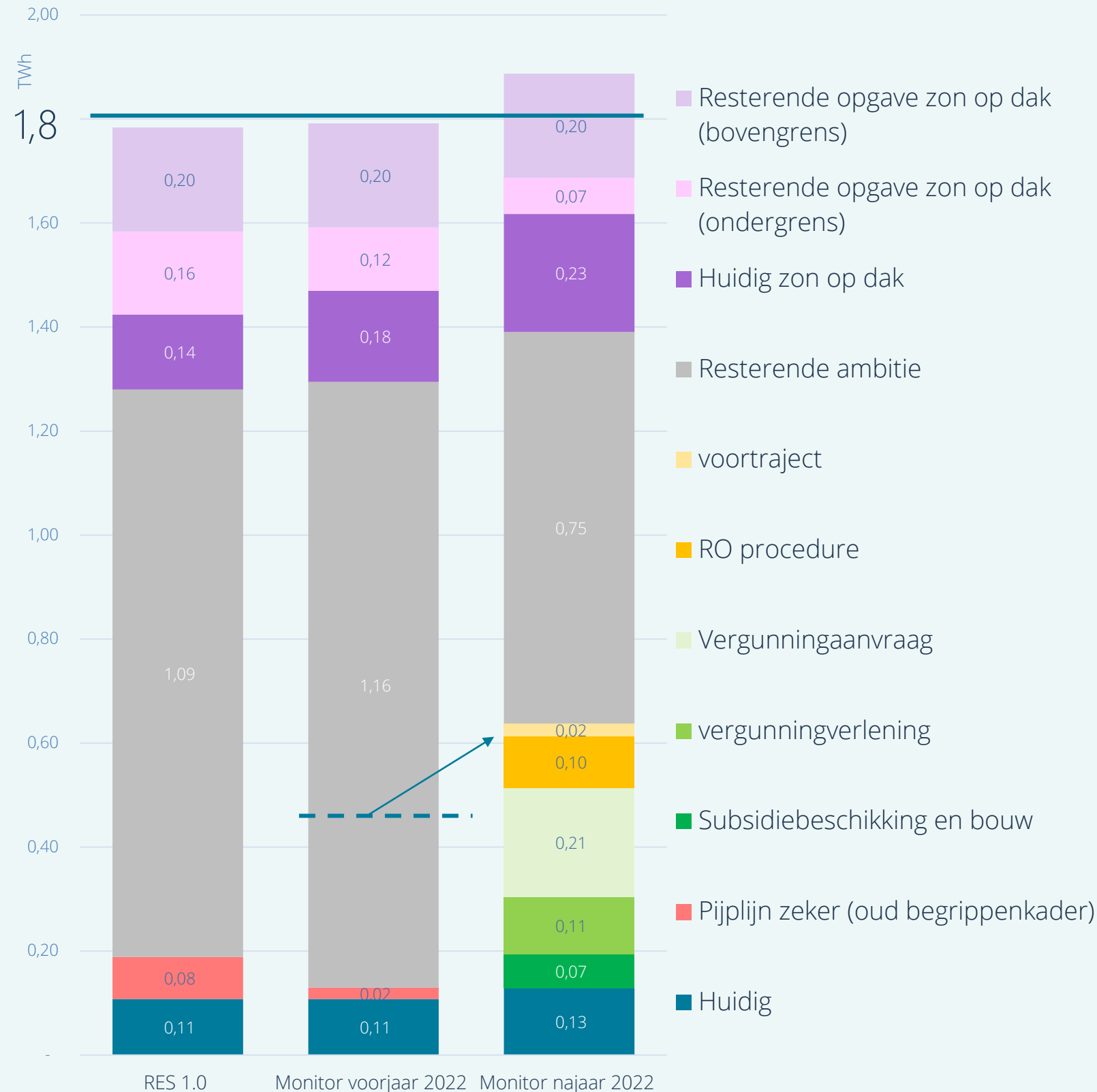
De stippelijlijn geeft een schatting weer hoe de pijplijn volgens de nieuwe definitie gevuld was in het voorjaar. Twee windprojecten (Goyerbrug en Rijnenburg) zijn daarnaast verplaatst van ambitie naar de vergunningverleningsfase.

De zon-windbalans wordt apart berekend in de netimpactanalyse

Stedin beschikt over de meest precieze informatie over de capaciteit van huidige projecten en aanvragen van nieuwe projecten. De zon-windbalans wordt daarom niet opgenomen in deze monitor (in de vorige is wel een schatting gemaakt) maar zal onderdeel zijn van de netimpactanalyse. Deze komt beschikbaar in december 2022. Net als bij de vorige monitor is de verwachting dat de verhouding ongunstig is voor het elektriciteitsnetwerk.

Bij het vorige monitoringsmoment is planvertraging geconstateerd voor diverse gemeenten. Aan hen is gevraagd hoe zij hiermee omgaan.

De meeste gemeenten geven nu aan op koers te zijn om voor 2030 hun bijdrage aan de RES 1.0 te realiseren of geven aan reserveruimte te hebben in hun zoekgebieden. Sommige gemeenten (De Ronde Venen, Utrecht) zijn aan het onderzoeken of ze besluitvorming over zoekgebieden kunnen versnellen. Ook verkennen gemeenten of ze extra wind kunnen realiseren n.a.v. de vraag vanuit de provincie Utrecht.

Voortgang RES U16 (4): van zoekgebied naar vergunning

Thema 1: van zoekgebied naar vergunning

Iets meer dan de helft van de ambitie van zoekgebieden is nog niet in projecten geconcretiseerd, de rest zit in de pijplijn (38%) of is al gerealiseerd (9%).

9% van het de gezamenlijke ambitie in grootschalig wind en zon op veld is reeds gerealiseerd. 38% van de ambitie bevindt zich in de pijplijn: 9% in een vroeger stadium (voortraject en RO-procedure) en 29% in een verder stadium (vanaf vergunningaanvraag tot aan bouw). Iets meer dan de helft van de ambitie van zoekgebieden (54%) is nog niet in projecten geconcretiseerd.

Het beeld van voortgang verslechtert wanneer de nieuwe realisatiegraden van het NP RES worden toegepast.

19% van de beoogde opwek wind en zon op veld zit bij toepassing realisatiegraden van het NP RES in de pijplijn, waarvan het grootste deel in een verder stadium (vanaf vergunningverlening).

Aan de andere kant hebben gemeenten vaak overprogrammering in of tussen hun zoekgebieden, waardoor bij planuitval andere plekken ingezet kunnen worden om de gemeentelijke bijdrage alsnog te behalen

Neem hiervoor bijvoorbeeld de gemeenten De Ronde Venen, Woerden of Oudewater. Ook zijn er diverse gemeenten die in de RES 1.0 grotere zoekzones hebben gedefinieerd waarvan maar een fractie met zon of wind ingevuld dient te worden om hun bijdrage te realiseren.

De resterende ambitie (grijze blok) betreft het grootste deel van de gezamenlijke opgave. Dat betekent dat deze nog niet in projecten zijn omgezet en dat is op kortere termijn wel nodig om de afgesproken deadlines te halen.

Eenzijds vindt in dit blok veel activiteit door gemeenten plaats (keuzes maken tussen of binnen zoekgebieden of starten van voortraject). Dit is niet direct zichtbaar in deze grafiek. Anderzijds vraagt dit blok ook op korte termijn actie om de afgesproken deadlines in 2025 en 2030 te halen.

Voortgang RES U16 (5): grootschalig zon op dak

Thema 2: grootschalig zon op dak

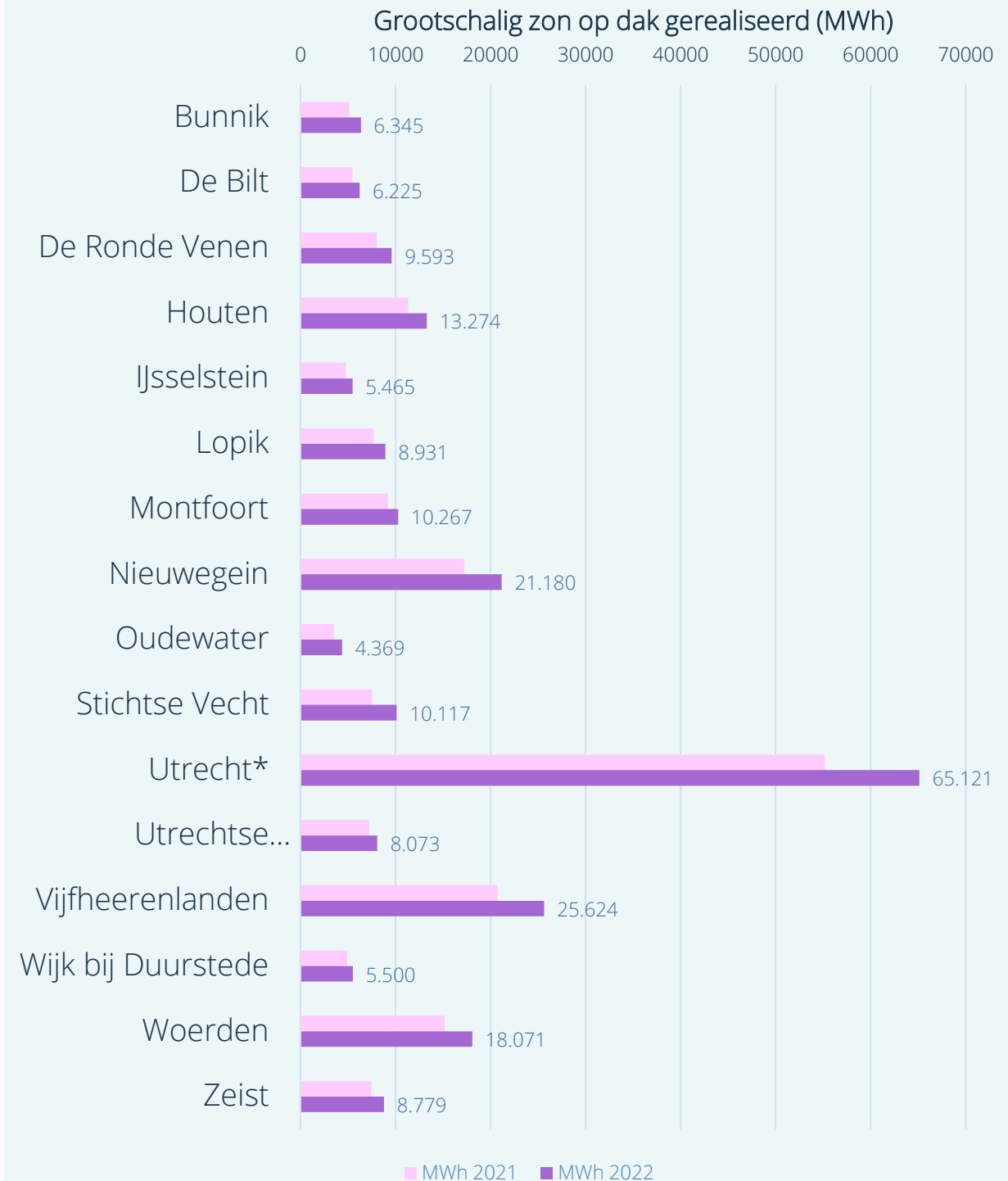
De gemiddelde regionale groei van gerealiseerd grootschalig zon op dak is 19% tussen 2021-2022. De resterende ambitie zon op dak is 0,07-0,27 TWh.

Gemeenten met veel groei zijn bijvoorbeeld Stichtse Vecht (34%), Oudewater (24%), Bunnik (24%), Nieuwegein (23%) en Vijfheerenlanden (24%). Deze groei is iets lager dan 2020-2022 (23%). Mogelijk kan netcongestie vanaf oktober 2021 impact hebben op het doorgroeien van het aandeel grootschalig zon op dak in de regio.

Kansen en uitdagingen zon op dak in RES U16

Op 28 september zijn in de Stuurgroep de kansen en knelpunten rondom zon op dak in de U16 gepresenteerd. De volgende vijf factoren die de kansrijkheid bepalen voor de realisatie van zon op een bepaald dak zijn uit het onderzoek gedestilleerd: 1) Impact netcongestie, 2) Mogelijkheid gebiedsgerichte aanpak, 3) Potentie zon op dak, 4) Mate van invloed op realisatie (overheden) en 5) Maatschappelijk draagvlak. Hiermee zijn er drie type kansen gedefinieerd voor de regio:

1. Bedrijventerreinen (veel potentie)
2. Overige doelgroepen (met invloed voor overheden of maatschappelijk draagvlak)
3. Achter-de-meteroplossingen (meer realisatie mogelijk, minder afhankelijk van netwerk)

* Utrecht hanteerde tijdens de vorige monitor 40.000 MWh aan grootshalig zon op dak. Voor de huidige monitor willen zij graag de Mapgearcijfers overnemen. Voor deze grafiek zijn voor het gemak de Mapgearcijfers voor beide jaren aangegeven, zodat de relatieve groei klopt.

Voortgang RES U16 (6): warmte en participatie

Thema 3: warmte

- **Sinds juni geen aanvullende TVW's vastgesteld**

De gemeenten Lopik, Montfoort, Oudewater en De Bilt hebben nog geen TVW vastgesteld. Deze gemeenten mikken erop om volgend jaar (2023) een visie vast te laten stellen door de raad.

- **Intensiveren samenwerking rondom energiebesparing**

Als gevolg van de hoge energieprijzen, is besparing een belangrijk thema voor veel gemeenten, zeker in combinatie met het thema energiearmoede. Het programmateam is met de deelnemers aan het verkennen hoe RES de onderlinge samenwerking kan intensivering om besparing in gemeenten te versnellen. Hiervoor werken we samen met o.a. de provincie en U-Thuis.

Thema 4: participatie

- **Resultaten van een parallel participatieonderzoek volgt**

Momenteel vindt een apart onderzoek plaats vanuit de provincie Utrecht naar de voortgang van participatie in o.a. de regio U16. De resultaten van dit onderzoek komen te laat om mee te nemen in deze rapportage, maar worden meegenomen in de RES-voortgangsrapportage die in februari in Stuurgroep ter goedkeuring ligt.

- **Werkagenda akkoord en eerste bestuurlijke stakeholderbijeenkomst**

Op 11 november heeft de eerste regionaal-bestuurlijke stakeholderbijeenkomst plaatsgevonden in het Anthony Hotel in Utrecht. Hier is vanuit verschillende perspectieven gesproken over de gevolgen van en oplossingen voor netcongestie.